

Духовно-психологічний супровід сучасної молоді в руслі вітчизняної духовної традиції

Сучасна культура зазнає ряд докорінних перетворень, завдяки яким на першій план в свідомості багатьох людей, особливо молоді, стають прагматичні та гедоністичні цінності (вміння заробляти гроші, матеріальний комфорт, розваги, задоволення, “крутизна” тощо), що негативно відображається на стані їх моральної самосвідомості та душевної рівноваги.

В традиційній (православній) культурі існує така ієрархія цінностей:

- завжди переважають як термінальні духовно-моральні цінності (любов до Бога і ближніх, сенсу буття, добродійності, моральності, прагнення до добра, турбота про щастя інших людей, любов, гармонія, краса);
- прагматичним цінностям відводиться другорядне місце, інструментальна функція;
- гедоністичні цінності вважаються чимось допоміжним, обслуговуючим вищі рівні ціннісної ієрархії (наприклад: відпочити, розважитися у неділю, щоб в понеділок знов стати до роботи).

Для сучасної молоді досить гостро стає проблема знаходження внутрішньої позиції особистості, формування ціннісного підґрунтя та моральних принципів, на яких можливо здійснення адекватних ставлень до світу та побудова міцних стосунків. Якщо для дорослої людини процес встановлення ієрархії особистісних цінностей є більш-менш свідомим, то для дітей оволодіння цінностями відбувається в більшості шляхом підсвідомого наслідування поведінки дорослих за принципом «роби як я».

Тому сьогодні, коли засоби масової інформації рекламують гедоністичні цінності (секс, розваги, задоволення та ін.), батьки зайняті реалізацією прагматичних цінностей (заробляння грошей), школа закликає до патріотизму, а в бабусь та дідусів ще досі вітають комуністичні ідеї колективізму. Юнаки та дівчата розгублюються в цьому розмаїтті цінностей і не можуть визначити для себе, що для них головне за інше.

Для юнацтва проблема формування належної ціннісної ієрархії повстає найбільш загострено, тому що цей вік є сензитивним щодо вирішення смисложиттєвих питань, яке можливе лише за наявності самовизначеності особистості щодо власних духовно-моральних переконань.

В сучасних умовах відсутності чітко окреслених моральних взірців та ідеалів серед молоді має місце значне зниження моральності та зріст антигуманних тенденцій і асоціальної поведінки. Все більша кількість юнаків та дівчат, втрачаючи моральну свідомість, вольові якості, сповідує гедонізм і зосереджує своє життя на

прагненні до розваг, задоволень. Далеко не в усіх проривається голос сумління, який нагадує про любов до ближнього, про віру в Бога. Результатом такої спрямованості молоді стає швидко зростаючий рівень наркоманії, злочинів, втрати сенсу життя. Тому сьогодні актуалізується потреба у вищих духовних цінностях, які б надавали сенсу людському існуванню.

Православна традиція та віроучіння, які нажалі 70 років були викреслені зі шкільної програми та свідомості двух-трьох поколінь, наповнені досить ґрунтовними духовними принципами, життєвими прикладами святості та методами їх втілення в життя. Але лише ознайомитись з догматами Православ'я та задекларувати християнські цінності, як особистісну позицію – цього замало, треба навчитись жити згідно цим цінностям, так би мовити “просолитись” ними, виробити навички добродійних дій та належних християнину думок, почуттів.

Тому, з метою надання психологічної допомоги молоді, ми вважаємо за необхідне поєднання духовно-психологічного супроводу із загальною катехізацією (вивченням основ православного віровчення) та вооцерковленням молоді, що сприяє побудові власного життя згідно з духовним ідеалом. Прикладами такого поєднання церковної традиції та духовно-психологічного супроводу є:

- літні підлітково-юнацькі (скаутські) православні поселення під керівництвом священиків і психологів, які активно застосовують психотренінгові форми роботи;
- ґрунтовну психологічну та духовно-просвітницьку роботу серед дітей та молоді проводять духовно-зорієнтовані психологи; так в Україні поширюється практика роботи психологічного консультування при окремих приходських церквах, православних галереях та духовно-просвітницьких центрах;
- багато психологічних знань застосовують священики, викладачі підлітково-юнацьких недільних церковно-приходських шкіл;
- крім того, як постійно діюча форма духовно-психологічного супроводу існує практика регулярної щотижневої сповіді та духовних бесід зі священиком. Цей ритм духовного життя допомагає людині підтримувати свій тонус духовного саморозвитку, отримувати зворотний зв'язок щодо власних думок, почуттів, вчинків, використовувати духовні поради щодо перспектив власного особистісного розвитку.

Результати такого духовно-психологічного супроводу є досить позитивними: молодь згуртовується навколо Православної Церкви біля своїх вчителів, поглинаючи в духовну традицію Православ'я та засвоюючи відповідні цінності. Це, безумовно, сприяє формуванню високоморальних, духовно-стійких особистостей, які мають змогу протистояти західному сурогату ідеологій, відстоювати власну моральну позицію на засадах духовних цінностей та відроджувати вітчизняну духовну культуру.